

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

З.Л. Головка

УРОКИ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ

3 клас

Посібник для вчителя

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 371.32:821.161.2
ББК 74.268.3Укр
Г61

Серію «Бібліотека вчителя» засновано 2007 року

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент

Онишків З.М.

вчитель вищої категорії, старший вчитель

Походжай Н.Я.

Головко З.Л.

Г61 Уроки позакласного читання : 3 клас : посібник для вчителя / З.Л. Головко. —
Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. — 72 с. — (Бібліотека вчителя).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-3912-3

У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків позакласного читання, зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України і Державному стандарту початкової загальної освіти.

Використання запропонованого матеріалу допоможе вдосконалити навички читання та аналізу літературних творів, формувати інтерес до образного художнього слова, розвивати мовлення й активізувати творчі здібності третьокласників.

Для вчителів початкових класів і студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 371.32:821.161.2

ББК 74.268.3Укр

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)
ISBN 978-966-10-3912-3

© Навчальна книга — Богдан, 2014

ОРИЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
1.	У золото вбралася земля	5	
2.	Твій друг — книга (бібліотечний урок)	9	
3.	Книги — морська глибина...	13	
4.	До джерел народної мудрості	19	
5.	Літературні казки	23	
6.	У світі цікавого	27	
7.	Зимонько-снігуронько, наша білогрудонько	31	
8.	Сторінками дитячих журналів	35	
9.	На шлях я вийшла ранньою весною	41	
10.	Даруй щастя, даруй долю для рідного краю	45	
11.	Наталя Забіла	49	
12.	Михайло Стельмах	53	
13.	Тарас Шевченко жити буде, поки на землі житимуть люди	57	
14.	Хочеш бути щасливим, не будь лінивим	61	
15.	Зі скарбниці казкарів світу	63	
16.	Візьму перо і спробую	65	
17.	Сторінками улюблених книг	69	

УРОК 1

У ЗОЛОТО ВБРАЛАСЯ ЗЕМЛЯ

Дата _____

Клас _____

Мета. Вчити учнів бачити й розуміти прекрасне в природі, в житті, в музиці, поезії. Розвивати образне і логічне мислення, творчу думку. Виховувати почуття любові до рідної природи, відповідальності за її збереження.

Матеріал до уроку. Книжкова виставка на тему «Осінь», запис твору П.І. Чайковського «Пори року», репродукція картини І. Левітана «Золота осінь», зображення Їжачка-Лісовичка, ілюстрації, малюнки з даної теми; збірники «Позакласне читання. 3 клас»; кошик з фруктами, овочами, гірлянди осіннього листя.

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Робота з виставкою книг.

- Діти, погляньте на виставку книг.
- Про що вони?
- Чому ви так думаете?

III. Оголошення теми і мети уроку.

1. Бесіда.

- Як би ви назвали їжачка на малюнку? (*Лісовичок.*)
- Разом з ним ми мандруватимемо й милуватимемося красою і щедрістю осені.

- Коли до нас приходять осінь за календарем?
- Назвіть трьох синів осені. Чому в них такі імена?
- Яку роботу виконує кожен із синів осені?
- Яка буває осінь? (*Рання, золота, пізня.*)
- Яка вам найбільше подобається?
- А звідки в осені стільки золота?

2. Ознайомлення з легендою.

За народним переказом, Осінь — старша донька Сонця. Вона останньою залишила батьківський дім і стала на Землі четвертою порою року. Посилаючи Осінь на Землю, Сонце сказало їй: «Забирай все моє багатство. Я віддам все своє золото. Будь щедрою і люди любитимуть тебе».

- Чи виконує Осінь накази Сонця?
- Люди здавна милувалися красою осені і намагалися передати свої почуття словом. Як називають таких людей? (*Письменники, поети.*)

— А ще дивовижну осінню красу можна зобразити за допомогою мелодії. Як називають людей, які відтворюють свої почуття в музиці? (*Композитори.*)

— Інші талановиті люди своє замилювання красою цієї пори передавали в творах живопису. Як називають цих людей? (*Художники.*)

Отже, збагнути, осмислити, відчуті осінню красу на уроці нам допоможуть поети, письменники, композитори, художники, а також наші власні спостереження, враження.

IV. Обговорення прочитаних творів.

1. Поетична галявина.

Разом із Лісовичком ми зупинимося на Поетичній галявині.

- Які поетичні твори про осінь ви підготували? (*Слухання творів про ранню осінь, золоту осінь, пізню осінь (збірник «Позакласне читання. 3 клас».)*)

2. Петро Осадчук «Осінь» (с. 3).

— Діти, прочитайте вірш мовчки.

а) Словникова робота.

- Які слова незрозумілі?

УРОК 8 СТОРІНКАМИ ДИТЯЧИХ ЖУРНАЛІВ

Дата _____

Клас _____

Мета. Розширити уявлення дітей про періодичні видання, їх відмінні особливості від інших друкованих видань. Практично ознайомити учнів з поняттями: «число журналу» («номер»), «рік видання», «примірник», «комплект» («підшивка»), «періодичні видання», «рубрика». Формувати інтерес до читання газет, журналів і вміння користуватися різноманітними джерелами інформації. Виховувати бажання самостійно розширювати обсяг знань.

Матеріал до уроку. Виставка дитячих журналів («Малютко», «Барвінок», «Пізнайко», «Веселочка» та ін.), газет («Зірка», «Казковий вечір», «Велика дитяча газета»), журнали та газети для дорослих («Початкова школа» та ін., місцева міська (районна) газета).

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Оголошення теми і мети уроку

1. Читання попередньо записаних слів з дошки (плаката).

Прес-клуб, преса, прес-конференція, періодичні видання, газети, журнали.

— Чи всі слова вам зрозумілі?

— Що означає слово «преса»? (*Це періодично опубліковані видання: газети, журнали.*)

— Отож, запрошую вас і гостей (бібліотекаря, журналіста...) до прес-клубу (місця, де розглядають якісь проблеми; в нашому випадку — преси).

— У нас відбудеться прес-конференція (зустріч із представниками преси).

Ви зможете ставити запитання товаришам, які готові розповісти про дитячу пресу. Зможете спробувати себе в ролі журналістів, дописувачів, читачів.

2. Словникова робота.

— Щоб робота нашого клубу була плідною, нам доведеться звернутися до словникової скарбнички.

Які ж слова заховались у ній?

Слово «періодика» в перекладі з грецької мови означає «який повторюється, чергується».

Періодичні видання — це газети, тижневики, журнали, наукові записки, частини літературно-художніх збірників.

Що означають слова «періодичні видання»? (*Видання, які повторюються через рівні проміжки часу, але містять щоразу інший зміст.*)

Журнал — це періодичне друковане видання у вигляді книжки; книга чи зошит для систематичних записів про що-небудь; книга для обліку відвідування та успішності учнів.

Газета — періодичне, переважно щоденне друковане на великих аркушах паперу видання, яке містить матеріали про поточні події життя.

Журналіст — професійний літературний працівник газет, журналів, радіо, телебачення.

Редакція — це колектив, що здійснює підготовку видання до друку, а також підготовку передач для радіо та телебачення.

Редактор — людина, яка готує видання.

Дописувач — людина, яка пише статті, повідомлення в газету, журнал.

Примірник — одиничний предмет із ряду однакових; екземпляр.

Тираж (наклад) — кількість примірників друкованого видання.

Рубрика — розділ у газеті чи журналі.

Число журналу — черговий календарний номер видання.

*Додатковий
матеріал до уроку*

III. Робота з виставкою журналів, газет.

1. Бесіда.

- Назвіть журнали, які представлені на нашій виставці.
- Назвіть газети, які є на виставці.
- Чи всі газети та журнали нашої виставки адресовані дітям?
- Як про це дізнатися?
- Які з представлених журналів, газет призначені для дорослих?

2. Повідомлення з історії виникнення дитячого журналу.

— Коли і де виник перший дитячий журнал?
— Першим журналом для дітей був «Журнал ліліпутів, або Золота бібліотека юних леді й джентльменів». Він почав виходити в червні 1751 року в Лондоні. Мав він розміри 10 x 6,25 см. У ньому друкувалися короткі розповіді, загадки, жарти, малюнки.

Першим, єдиним на всю Україну, ілюстрованим художньо-педагогічним журналом для дітей та молоді був «Дзвінок». Виходив у Львові (1890–1914) двічі на місяць. Його першим редактором був Володимир Шухевич. У цьому журналі вперше побачили світ твори для дітей Івана Франка, Лесі Українки, Леоніда Глібова, Михайла Коцюбинського, Олени Пчілки та ін.

На початку ХХ століття у Києві для українських дітей виходив журнал «Молода Україна» (1908 – 1914), який видавала своїм коштом Олена Пчілка.

3. Роль і значення періодичних видань.

— Газети та журнали подають відомості (інформацію) про події, які саме зараз відбуваються в нашій країні та за її межами.

4. Ознайомлення з дитячими журналами та газетами.

— Які дитячі журнали нашої виставки ви запропонували б для дошкільнят?

а) Відповідь групи журналістів з відділу реклами.

— «Малютко» — це барвистий (демонструє) веселий журнал для малят. Виходить щомісяця.

— Дарує дітям казки, оповідання, вірші, скоромовки, пісеньки. Із вкладок можна виготовити цікаві саморобки, іграшки. Дітям пропонуються твори Наталі Забіли, Платона Воронька, Анатолія Качана та інших.

б) Бесіда.

— Візьміть з виставки одне з чисел (один з номерів) цього журналу.

— Які відомості подає перша сторінка обкладинки? (*Журнал має назву «Малютко», він виходить щомісяця, призначений для дітей, виданий в _____ місяці 2003 року.*)

— Про що можна дізнатися з третьої сторінки обкладинки? (*Засновано в 1960 році в Києві. Головний редактор Анатолій Григорук. Подається список редакційної колегії, адреса редакції журналу.*)

— Прочитайте список редакційної колегії.

— Прізвища яких українських дитячих письменників зустрілись вам у цьому списку? (*Анатолій Камінчук, Андрій М'ястківський, Вадим Скомаровський, Михайло Слабошпицький.*)

— У 1991 році журнал «Малютко» був найбільш тиражним. Його наклад становив 530000 примірників.

— Які постійні рубрики містить журнал? (*«Калинчине віконечко», «Сторінки для найменших», «Прочитай сам», «З днем народження», «Спортивна сторінка», «Саморобка», «Чи знаєш ти?».*)

IV. Доповнення, розширення, уточнення читацького досвіду учнів.

1. Слово вчителя.

— А тепер давайте попрацюємо з одним із творів, який подавався в журналі «Малютко» №10, 2003 р. у рубриці «Чи знаєш ти?». Його назва «Телефон — це звук здалеку ...».

2. Читання учнями тексту мовчки. («Збірник творів з позакласного читання. 3 клас», с. 82–83.)

4-й учень. **Леонід Глібов.**

Бачить — не бачить,
чути не чує:
мовчки говорить,
дуже мудрує.
Часом захоче —
правди навчає,
часом жартує,
всіх звеселяє.

— Що може чинити книжка?

3. Народ скаже — як зав'яже.

а) **Бесіда.**

— Вперше ви, діти, познайомились з книжкою, коли ще були зовсім маленькими, розглядаючи у ній малюнки. Потім вам батьки читали казки, а згодом ви самі навчилися читати. З того часу ви не розлучаєтесь з книгою.

Люди здавна шанобливо ставились до книг. Народ склав чимало прислів'їв і приказок про їх значення в житті людини. Прочитайте їх, об'єднавши словосполучення обох колонок.

б) **Читання прислів'їв.**

Золото добувається із землі,
Хто багато читає, той
День без книги —
Книгу прочитав —

багато знає.
що обід без хліба.
на крилах політає.
а знання з книг.

— Як ви розумієте зміст прислів'їв?

III. Робота з виставкою книг.

Розгляд виставки учнями.

— Із наявних книжок укомплектувати виставки книжок для класного «куточка читача».

Варіант 1. Вірші для дітей.

Варіант 2. У світі казки чарівної.

Варіант 3. Світ природи.

Варіант 4. Новинки дитячої літератури.

Варіант 5. Фантастика.

2. Бесіда з учнями.

— Чи подобається вам читати книжки?

— Які книжки ви любите читати?

— Які книжки є у вас вдома?

— Книг на світі є дуже багато. Вони відрізняються одна від одної змістом, величиною, оформленням. Книга розмовляє з людьми різного віку, різних професій. Вона є другом і порадником в житті кожної людини.

Фізкультхвилинка.

Ось читати перестали
і тепер всі дружно встали.
Будем ми відпочивати:
нумо вправу починати.
Руки — вгору, руки — вниз
і легесенько прогнись.
Покрутились, повертілись,
на хвилинку зупинились.
Пострибали, пострибали,
раз — присіли, другий — встали.
Всі за парти посідали,
вчитись далі ми почали.

IV. Доповнення, розширення, уточнення читацького досвіду учнів.

1. Читання вчителем вголос твору Іванни Савицької «Де найкраще місце на світі?» (с. 171-174).

— Яке місце найкраще на землі для кожної людини?

2. Роздуми над прочитаним.

— Про кого цей твір?

— Яка головна думка твору?

3. Самостійне опрацювання оповідання Ю. Ярмаша «Лебедина казка».

Читання оповідання мовчки.

— Про кого цей твір?

4. Словникова робота.

Керманич — керівник, головний.

Сузір'я — окрема група зірок.

5. Виявлення й оцінка якості самостійного читання.

— Яку пору року описано в творі?

— З чого це видно?

— Хто був керманичем у зграї?

— Як називаються зірки, на які перетворився птах?

6. Читання «ланцюжком».

7. Читання в особах.

8. Виконання вправи на виявлення виду занять, якому віддають перевагу учні.

— На аркушах паперу, користуючись малюнками з підписами (гуляти, гратися, дивитися телевизор, читати книжки), запишіть в такій послідовності:

- Що дуже любите робити?
- Що робите залюбки?
- Що робити не любите?

V. Підсумок уроку.

Книги дружать з дітьорою,

полюби їх у житті —

і улюблені герої

будуть друзями в путі.

Сторінки книжок завітних

всіх нас доброму навчать —

працювати і учитись,

й Батьківщину шанувать.

С. Михалков

Навчальне видання

Серія «Бібліотека вчителя»

ГОЛОВКО Зоя Лук'янівна

УРОКИ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ

3 клас

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Марія Мигаль*
Обкладинка *Євгенії Рудюк*
Технічний редактор *Оксана Чучук*
Комп'ютерна верстка *Тетяни Золоєдової*

Підписано до друку 12.06.2014. Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 8,37. Умовн. фарбо-відб. 8,37.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 9789661039123

